

ПРОЕКТ НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ

Демократичні зміни в суспільстві, що відбулися в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст., позначилися на функціонуванні мови, вплинули на усну й писемну мовну практику: ціла низка видавництв, редакцій теле– і радіоканалів, друкованих та електронних ЗМІ почали користуватися власними правописними стандартами, які відрізняються від правопису 1990 р. Відхилення від чинних мовних норм характерне і для сфери офіційно-ділового спілкування.

Розхитування мовного стандарту, дезорієнтація суспільства в системі правописних координат і, як наслідок, непевність у володінні українською мовою [1] зумовлює необхідність утвердження нової редакції українського правопису, який би відображав тенденції живого спілкування і мовокористування.

Як відомо, правопис повинен змінюватися хоча би один раз у двадцять років, щоби фіксувати новітні мовні явища, які активно поширюються в різних сферах суспільного, наукового й культурного життя. Попередню редакцію українського правопису було ухвалено ще 1990 року, з того часу в мові відбулася низка змін, і їх необхідно враховувати.

У 2018 році Міністерство освіти і науки України оприлюднило проект нового українського правопису. Розробники зазначають, що завдання нового правопису, який готували понад три роки, – відобразити й узаконити ті мовні явища, які невпинно поширюються в різних галузях суспільного життя.

Чи вдалося в проекті нової редакції українського правопису відповісти на всі питання, які ставить перед нами мовна практика? Найсуттєвіші зміни, які пропонуються, такі.

Розширено перелік назв осіб жіночої статі, утворених від іменників чоловічого роду: авторка, дизайнерка, директорка, редакторка, верстальниця, набірниця, кравчиня, плавчиня, продавчиня, філологиня, бойкиня, лемкиня, дяконеса, патронеса та ін.

Запропоновано писати разом слова з частинами анти-, віце-, екс-, контр-, лейб-, обер-, штабс-, унтер-: антивірус, віцепрем'єр, експрезидент, контрудар, лейбмедик, оберпрокурор.

Підтримано пропозицію писати окремо числівник пів зі значенням «половина»: пів метра, пів відра, пів години, пів міста, пів огірка, пів острова, пів яблука, пів ящика, пів Європи, пів Києва, пів України.

Назви сайтів без родового слова пропонується писати з маленької букви (твітер, гугл, фейсбук).

У словах іншомовного походження з літерою ф можлива орфографічна варіантність на зразок: ефір (етер), кафедра (катедра), логарифм (логаритм), міф (міт).

В іншомовних словах допускається варіантність у вживанні буквосполучення ау/ав: аудієнція і авдієнція, лауреат і лавреат, пауза і павза, фауна і фавна.

У словах з частиною -jest- звукосполучення [je] послідовно передається українським є (об'єкт, траєкторія, проєкт, проєкція).

Такі зміни загалом відповідають природі української мови, здебільшого спрямовані на полегшення вживання мови на письмі. Тому вони на часі, потрібні і доречні.

Список літератури

1. Єрмоленко С. Я. Про нову редакцію Українського правопису (стенограма наукової доповіді на спільному засіданні Президії НАН України та Колегії МОН України 24 жовтня 2018 р.) / С.Я. Єрмоленко // Вісник Національної академії наук України. – 2018. – № 12. – С. 40-44.

УДК 336.747(477)(100)(043.2)

Тодоренко А. О.

Національний авіаційний університет, Київ

НАЙДАВНІШІ ПАПЕРОВІ ГРОШІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ: ІСТОРІЯ ПОХОДЖЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ

З найдавніших часів і до сьогодні гроші були не лише втіленням товарно-грошових відносин, а й носієм матеріального добробуту населення, втіленням багатства держави. Грошова одиниця була ще й чи не єдиним засобом інформації про епоху свого існування. Давні бони (паперові гроші, що вийшли з обігу) є достовірним джерелом інформації про історичні періоди свого функціонування.

Мета нашого дослідження – розкрити історичні факти з економіки, фінансової системи, культури держав, до складу яких входили землі сучасної України.

Бонами є також цінні папери, що функціонували разом із грішми – це акції, облігації державних позик, купони цінних паперів, векселі, чеки, квитанції, сертифікати, талони тощо. Бона є засобом грошового обігу, своєрідним синтетичним історичним джерелом. Ця грошова одиниця репрезентує процес розвитку технологій виготовлення грошей, поліграфії, водяних знаків, розкриває культурний рівень держави.

Зовнішнє оформлення грошових знаків відображає мистецькі смаки та культурні традиції суспільства.

На початку XIII століття монголи захопили землі Русі – України. Багато досліджень істориків та записів мандрівників свідчать про могутність Монгольської імперії. Зокрема, Марко Поло у своїй «Книзі» згадує, що найбільше його, як купця, вразили гроші «Великого хана». «Як Великий хан замість монет витрачає папірці» – один із розділів його «Книги». Він писав про своєрідну «алхімію» могутнього правителя, який перетворював малоцінні речі в золото та срібло, маючи на увазі паперові гроші. Підставою для їх обігу був могутній запас золота держави. У часи існування могутньої імперії монголів Русь – Україна вперше дізналася про паперові гроші. Після розпаду цієї держави друкування грошей припинилося, однак уявлення про цю грошову одиницю залишилося в свідомості народу.

Тривалий час в обігу на території України були лише металеві монети Німеччини, Польщі, Англії, Угорщини, Венеції тощо. Паперові гроші знову прийшли в Україну лише в другій половині XVIII ст., коли землі України були поділені між двома імперіями – Російською та Австро – Угорською. Цей період був остаточним утвердженням російських грошей як засобу фінансового обігу на території України, оскільки було знищено державний суверенітет Лівобережної України.